

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

5/2007

Prezident Beneš a my

Naším čtenářům se bude jistě zdát, řekněme, moc divné slučovat druhého našeho prezidenta Dr. Edv. Beneše s malou národnostní menšinou, jakou jsme byli my - volyňští Češi.

A přece je tu něco, co se stalo a co nás, volyňské Čechy, spojuje s velikanem našeho národa Dr. E. Benešem více, než je všeobecně známo a co, bohužel, mnozí historici považují jen za okrajovou záležitost jeho bohaté a významné mezinárodní činnosti.

Než začnete číst další řádky tohoto článku, uvědomte si, že T. G. Masaryk ve svých pamětech (viz Hovory s T. G. M. od K. Čapka) tvrdí toto: Nebýt Edvarda Beneše, nebylo by Československého státu. Je to největší uznání celého bohatého života E. Beneše, jakého se kdy některému našemu politikovi z úst Prezidenta-Osvoboditele dostalo. Jen ti, co neznají, co kdy řekl a co kdy pro vznik svobodného českého státu E. Beneš udělal, mohou pochybovat o slovech T. G. M., jehož jediným přáním při odchodu z funkce prezidenta bylo, aby druhým prezidentem se stal Dr. E. Beneš.

My, volyňští Češi, máme zlášť úzký vztah k prezidentu E. Benešovi. Vzpomínám si, že v roce 1935, když jel E. Beneš jako ministr zahraničí do SSSR, jel zvláštním vlakem přes Zdobunov-město, kde v té době žilo hodně přes tisíc Čechů. Několik set našich krajanů ze Zdobunova, ale i z okolních českých vesnic vítalo E. Beneše na Zdobunovském nádraží. Jak mi vyprávěl můj otec, který se tohoto uvítání také zúčastnil, vlak se zdržel na Zdobunovském nádraží asi 10-15 minut, a Dr. E. Beneš s manželkou Hanou máváním z okna vlaku zdravil vítající a děkoval za uvítání.

Zmínil jsem se, že my, volyňští Češi máme velmi vřelý vztah k prezidentu Benešovi. A on nás znal-budete se divit, již ze svých studií na Sorboně v Paříži. V té době tam totiž také studoval volyňský Čech Věnceslav Švihovský, postižený carským režimem proto, že jako člen zakázané sociálnědemokratické strany nesměl studovat na ruských školách. Přes značné finanční obtíže odjel studovat do Paříže, kde studoval na Sorboně a strávil tu devět let.

Kdo byl Věnceslav Švihovský? Narodil se 12. 7. 1875 v první české vesnici na Volyni v Hlinsku. Jeho rodiče pocházeli z Holic u Pardubic. Učil se zahradníkem u svého bratra Františka ve městě Nikolejevě. Zde přilnul k sociálnědemokratickému hnutí, tehdy v carském Rusku zakázaném. Jeho bratr František byl pro aktivní činnost v tomto hnutí vyslán na Sibiř a Věnceslav přchl k rodičům do Hlunska a pak do Paříže na studia. Do Ruska se později vrátil a začal v Kyjevě vydávat týdeník Čechoslován, který se ihned po vzniku první světové války postavil proti Rakousku-Uhersku a pomáhal vytvářet, po tři sta letech českou armádu-české legie. Byl koncem války pvním diplomatem ČSR a vyslancem u krátce trvající ukrajinské vlády a po návratu do ČSR se stal místopředsedou Československého ústavu zahraničního v Praze a po druhé světové válce se stal jeho předsedou.

E. Beneš při svých studiích, tak jako mnoho českých politiků a národních činitelů v té době, věřil, že Rusko je pravděpodobně jedinou záchranou českého národa před jeho poněmčením. Vyhledával proto osobnosti, které Rusko znaly a mohly mu poskytnout mnoho zajímavých a užitečných informací o poměrech v carském Rusku.

Proto se seznámil v Paříži se studentem-volyňským Čechem Věnceslavem Švihovským a navázal s ním přátelské vztahy.

V té době, bylo to kolem roku 1906, Věnceslav Švihovský seznámil E. Beneše v Paříži s třemi Češkami, které přijely do Paříže, a hodlaly zde studovat. Byly to Hana Vlčková, Ludmila Smolíková a Anna Oličová. Posledně jmenovaná byla dcerou pražského policejního ředitele, v té době zavlého Rakušáka, který však v dalším období svého života, přičiněním E. Beneše, se stal průběhem první světové války významným odbojovým činitelem české Mafie, jejímž cílem bylo ustavit svobodný český stát. Ludmila Smolíková se později stala manželkou V. Švihovského.

Již v Paříži se E. Beneš velmi sblížil s Hanou Vlčkovou, a tak zásluhou volyňského Čecha V. Švihovského poznal svoji budoucí manželku-nerozlučnou přítelkyni pro celý svůj pohnutý, avšak velmi bohatý a mezinárodně významný život. (Podrobnosti viz v knize amerického diplomata E. B. Hitchcocka I Built a temple for peace. Vyšel v New Yorku 1940. Český překlad Zaslavil jsem život míru České vydání Jaroslav Podroužek, Praha, 1948).

Řekněme tedy, že tak trošku my, volyňští Češi, jsme přispěli k manželskému štěstí našeho druhého prezidenta-významného politika mezinárodního významu (šestkrát předsedou Rady společnosti národů, prezidentem jejího Shromáždění a vynikající postavou na každé politické konferenci, konané po první světové válce) a neúnavného bojovníka za svobodný život porobených národů-neúnavného politika za uplatňování demokratických zásad.

Rostislav Hlaváček

Mé paměti z mládí

(Vzpomínky Bohuslava Šebesty zpracovává V. Kytl)

... Ale já, jak jsem si lehl, hned po mě začaly skákat a nemohl jsem spát. Chodíval jsem raději spát do špejcharu na otruby. V Kovli jsem nebyl dlouho, asi necelý půl roku. Udělal se mi velký vřed na kolenně, nemohl jsem chodit. Byl jsem nucen jet domů. Proležel jsem asi 6 neděl. Když se mi to zahojilo, tak jsem se chystal zpátky do Kovle.

Náhodou k nám tehdy přijel nějaký pan Papoušek. Kdysi se u tatínka učil, když měl spachtovaný mlýn na Komnátce. On měl tatínka rád a vždycky, když do Kupičova přijel, přišel si s ním popovídat. On také pocházel z Kupičova. Teď měl mlýn ve Zviňaci u Hrochova a dobře mu to šlo. Vyprávěl, že se mu velice dobře vede. Za manželku měl nějakou Polku, která byla kdysi panskou kuchařkou u nějakého bohatého šlechtice. Když si ji Papoušek vzal, tak mu dal ten mlýn k užívání. Dohodli se s tatínkem, že když mám jít na vandr, tak raději k němu nežli k cizímu. Tatínek na to řekl, že když se on vyučil u něho, tak na oplátku teď on vyučil mě.

Ještě k tomu dodal: „Snad mu neukřivdíte?“ a bylo ujednáno. Také datum bylo stanoveno.

Přišel ten čas a já jsem se dostavil k panu Papouškovi do mlýna. Přijal mě moc dobře. Bylo to večer, zavedl mě do kuchyně a představil mě své paní. Řekl, že si mě bere za mlynáře a že je s mým otcem velice dobrý známý. Také jí řekl, že se u mého otce vyučil. Ona nato ihned odešla a služka mi dala večeři. On mi potom řekl, že půjdu spát do mlýna, že je tam kantorseknička. Ráno, až se vypsím, že nastoupím do práce. Časně ráno jsem vstal, on ještě spal, ale jeho paní byla již vzhůru. Dal jsem jí dobré jitro, ale ona na mě udělala nějaké špatné oko. On také za chvíli vstal. Viděl jsem, že jak vstal, ona ho ihned volala do pokoje. On za chvíli vyšel a volal si mě stranou. Řekl mi, že jsem udělal velkou chybu. Překvapen jsem se ptal, jakou chybu. A on mi pověděl, že jsem měl jeho paní políbit ruku, že je to u nich ve zvyku. Přikázala mi, abych tě do mlýna nepřijmul, že si to nepřeje ... Pan Papoušek povídal, že toho moc lituje, že tam nemohu zůstat, ale že se nic nedá dělat.

Dále řekl, že ji musí poslouchat, protože ten mlýn je psaný na ni. Ten pán jí ten mlýn daroval za věrné služby. Podal mi ruku a řekl, aby se otec nezlobil. On prý si u toho pomoci nemůže, on musí poslouchat.

Tak bylo po všem. Zpátky do Kupičova se mi nechtělo. Domů jsem napsal, že jsem u pana Papouška nemohl zůstat jen proto, že jsem jeho paní nepolíbil ruku. Šel jsem dál do světa hledat štěstí. Dostal jsem se až k Žitomiru. V Kozatině jsem se sešel s nějakým panem Jezerkovským, mlynářem.

On byl někdy mlynářem v Ozerance, před mým bratrem. Řekl jsem mu, že hledám místo a poprosil ho, jestli by o něčem nevěděl. On mi řekl, že je nově postavený mlýn na Olsince (Čudnov Volyňský), česká ves, a že hledají mlynářské. Hned jsem tam jel. Oni mě přijali. Ten mlýn postavil nějaký pan Válek. On byl „klobásník“, zřejmě uzenář, a mlýnu vůbec nerozuměl. Mlýn to byl velký, dvě stolice válců a jeden kámen. Mělo to velkou chybu, protože to mělo malou hnací sílu. Byl tam totiž lokomobil parní kotel a nedělalo to dobrotu. Mlelo se vždy jen pár hodin a více se stálo než mlelo.

Panu Volákovi to vůbec nevynášelo, a tak mlýn zůstal stát. On si z toho hlavu moc nelámá. Pan Volák měl velkou kobásku v Berdičevě, která mu moc vynášela. Hůře to bylo s námi dvěma mlynáři. Bez práce se mnou zůstal ještě nějaký pan Slavík, který pocházel asi od Lucka. Já jsem zůstal bez práce skoro dvě neděle. Až v Žitomiru jsem se seznámil s nějakým panem Černým. Byl to také mlynář a montér, který stavěl a remontoval mlýny. Byl to dobrý mlynář a mistr. On mi nabídl, že zrovna remontuje-opravuje mlýn ve Staré Rudni u Žitomíru, asi tři kilometry od města, abych šel s ním. Byl to klášterní mlýn katolických mníchů. Nabídku jsem s radostí přijal a začali jsme pracovat. Já jsem truhlářskou práci ještě moc neuměl, ale nějak pomalu to šlo. Místo mlynáře jsem dělal truhláře, ale špatného. No, ale ten pan Černý byl dobrý a uznalý. Chválil mě, že mi to jde každý den líp a že ho ještě předháním. V tom mlýně jsme dělali přes celé léto. Dostával jsem ze začátku 13 rublů za měsíc, později mi pan Černý přidal ještě 3 ruble. Stravoval jsem se sám. Kupoval jsem si chléb, který přiváželi ze Žitomíru. Mléko jsem si kupoval u nějaké selky. Ona mi je vždy svařila a dala mi do něj kus másla. Někdy, když jsem měl po práci čas, tak jsem si nachechtal ryby. Vařival jsem z nich polévku a s chlebičkem to bylo moc dobré. Bylo zde také moc raků. Ty jsem si také často vařil. Zdejší hospodáři je chytali takto: Z hrachoviny uvázali otyčku a do té dali kus masa. Tak upravenou uvázadu hodili na noc do vody. Časně ráno otyčku vytáhli a byla v ní raků celá fůra. Oni je vozili do Žitomíru na prodej.

Ještě o tom mlýně. Byl postavený na moc dobrém místě, za soutoku dvou řek. Řeky se jmenovaly Těťerev a Hujva(?) a zrovna před mlýnem se stékaly.

Mlýn byl postaven z kamene. To dobré místo mělo jednu nevýhodu. Když přišla velká voda, tak to zatopilo spodek. Za mě se to stalo na Petra a Pavla. Přihlala se taková voda, že jsme museli ze spodu vše vynášet. Během dvou hodin voda stoupla na 2 m. Jak čerstva přišla, tak čerstva odešla a bylo zase dobře. Po skončení práce tam měl pan Černý zůstat za stárka. Bohužel, nedohodil se s tím „direktorem“, jako správcem od toho kláštera na platu a tak se rozešli.

Pan Černý si našel místo stárka až blízko Kijeve v nějakých Pjatihůrkách u města Červonci. Bylo tam mnoho fabrik na cukr, kterých majitelem byl nějaký Těřešev. Pan Černý mi nabídl, abych šel s ním. Nabídku jsem s radostí přijal a připravoval se na cestu. Mlýn, do kterého jsme nastoupili, patřil nějakému šlechtici. Budova byla dřevěná o šesti párech válců. (dubeltových). Udělali jsme zde malé úpravy a opravy a začali jsme mlít. Pan Černý dostával 60 rublů měsíčně a nějakou mouku. Mě dal 25 rublů, ale musel jsem se sám stravovat. Zase jsem si objednal mléko, vždy na ráno a večer a k tomu kus chleba. Na oběd jsem si kupoval kus klobásu. Také tam bylo hodně ryb, jenže já jsem neměl kdy je chytat. Někdy mi je nosili místní hospodáři, ale já jsem neměl čas si je vařit. Tloukl jsem to jak to šlo. Než jsem se nadál, byl rok pryč.

Školství v Polsku.

Když naše sdělovací prostředky přinesly zprávu, že studenti v Polsku budou povinně nosit stejno- kroje, vzpomněl jsem si na svá studentská léta v bývalém Polsku a rozhodl jsem se proto napsat tento článek.

Zákon, který předložil do vlády ministr školství pan Giertych, má celou řadu ustanovení. Kromě zmíněných stejno- krojů nesmí např. žáci do škol nosit mobily. Ze školních počítačů zmizí pomostránky a weby, na nichž školáci mohou hrát agresivní hry. Rodiče, kteří si své děti neusměrní, se mohou dočkat i pokuty. Ovšem, jedno z nejpřísnějších opatření se týká přestupku žáka, který napadne učitele, bude mu hrozit až deset let vězení! Srovnáme-li to např. s kriminalitou u nás, je to velmi tvrdý trest. Ovšem Poláci sáhli k tak tvrdému postihu, jelikož případy šikany, násilí, znásilnění a různých útoků neustále přibývá. Poslední kapkou byl případ polské studentky gdaňského gymnázia, kterou sexuálně ponižili čtyři spolužáci. Dívka poté spáchala sebevraždu.

Obdobná šikana se vyskytuje i u nás a má neustále vzestupnou tendenci. Např. žák jedné školy nasadil před zraky svých spolužáků koš s odpadky na hlavu učitele. Šestnáctiletý mladík jednoho dětského domova zmlátil a shodil ze schodů šedesátiletou vychovatelku, která skončila v nemocnici. V Polsku by mu hrozilo navrhovaných deset let vězení.

V době, kdy my jsme studovali v bývalém Polsku k takovým excesům nedocházelo. Víím, že to byla jiná doba a že to je celosvětový jev, ale přesto nemůžeme vše svalovat na „jinou dobu“.

V Lucku bylo v době bývalého Polska několik středních škol. Říkalo se jim zkráceně „Państwówka, Prywatka, Handlówka“. Tyto školy byly situovány naproti pivovaru pana Zemana. Víím, že se ještě učilo v ukrajinském gymnáziu, které sídlilo na druhé straně města v ulici Jagielowska. Naši sousedé byli Ukrajinci a jejich dcera a moje velmi dobrá kamarádka Galia Lysovec tuto školu navštěvovala.

Z těchto uvedených tří škol „Państwówka“-státní gymnázium, „Prywatka“-soukromé gymnázium, „Handlówka“-obchodní akademie, zasáhla jedna do mého dalšího studia.

Po ukončení šesté třídy české školy jsem absolvoval přijímací zkoušku do „Prywatki“, kde bylo školné na tehdejší poměry velmi vysoké a to 45 zlotých měsíčně. To si opravdu každý nemohl dovolit. Na „Handlówce“ úspěšně složil zkoušku také syn pana Malinskeho Václav. Otec chtěl mít vystudovaného syna, který by po něm jednou řídil pivovar po obchodní stránce. Události, jak známé, se vyvíjely, nejen na Volyni, jinak.

Jakmile jsem uspěl ve zkoušce, rpdiče mi ihned koupili modrý stejno- kroj, který měl na kalhotách a rukávech bleděmodré lemování, knoflíky byly zlaté, znázorňovaly otevřenou knihu a co bylo nejdůležitější, na levém rukávu bylo přišito se stříbrným obroubením číslo školy 724. Číslo „Państwówki“ bylo 704. Sám jsem si již v té době uvědomil, že stejno- kroj a číslo gymnázia mně k této škole zavazuje. Nejen to, že jsem si nechtěl nový stejno- kroj poškozovat, ale od té doby jsem se již různým malým lumpárnickách, které jsem původně se svými kamarády prováděl, nyní vyhýbal. Tento stejno- kroj a číslo gymnázia bylo velmi viditelné. Pochybení každého žáka si lidé všímali mnohem více a hlásili to zmíněné škole, kde probíhalo nekompromisní vyšetřování.

Každá škola se snažila uchovat si tu nejlepší pověst. Polský zákon nyní počítá také se zákazem vycházení studentů v nočních hodinách. Na to si velmi dobře pamatuji. Jako studenti jsme např. nesměli navštěvovat biograf po 20. hodině. Mohl jsem jít jedině v odpoledních hodinách. Tomuto promítání se říkalo „odpołudniówka“. Opravdu nikoho z nás nezapadlo obcházet tento zákaz, nehledě k tomu, že profesori prováděli namátkové kontroly.

Všechna tato jedině správná školská opatření byla v bývalém Polsku „smetena se stolu“ po válce mezi Německem a Polskem v roce 1939. Západní část Polska obsadili Němci na dva roky a do východní části přišli bolševici. Byly zavedeny takzvané „desetiletky“. Největší takováto škola sídlila v budouvých původní „Państwówce“. Sešla se nás tam celá řada studentů z jiných škol, několik Čechů, Poláci, Ukrajinci, zejména pak Židé, kteří přešli ze západní části Polska před Němci. Vyučovacím jazykem byla sice polština, ovšem požadavky na ruštinu, např. v 6. a 7. třídě byly zejména pro žáky ze západní části Polska prakticky nezvládnutelné, jelikož neznali ani ruskou abkuzku. Vyžadovala se však znalost gramatiky, nejzákladnější literární díla, např. Puškinovu Kapitánskuju dočku, Pugačova apod. Tito žáci byli pochopitelně zcela zmateni a na hodinách ruštiny docházelo k velmi kuriózním situacím. O jedné takové bych se chtěl zmínit. Učitelka vyvolala žáka židovské národnosti, který byl velmi vysoký a hubený a položila mu otázku: „skaži k jakoje nibuť slovo, kagda posle šipiaščich ž, č, š, šč sledujet bukva O“. Žák pochopil jedině své jméno, proto vstal, byl celý pomatený a očima žádal celou třídu o pomoc. Za ním v lavici seděl Slávek Ruta (věřím, Slávku, že se si na tuto situaci určitě vzpomeneš) a pošeptal mu příslušné slovo. Žák se vzeplal a hlasitě řekl „žopa“. V tomto okamžiku vypukla celá třída v huronský smích, i učitelka za katedrou zvedla obočnicki a zakryla si spodní část obličeje, ovšem její oči jí stejně prozradily, že se nemůže udržet smíchy. Dokonce učitel z vedlejší třídy přiběhl, co se to u nás děje. Pro takovéto žáky musela škola zříditi doučovací hodiny ruštiny.

Pouze pro úplnost musím ještě uvést, že nejen Češi jsme mohli pokračovat ve studiu v ukrajinském gymnáziu v Lucku po příchodu Němců v roce 1941. Pamatuji si pouze na Václava Linhu, Slávka Rutu a Lidušku Réblovou. Ing. Zdeněk Damašek, Praha

Vzpomínky na mladá a školní léta

Po ukončení obecné školní docházky mi bylo 14 let. Myslíl jsem si: „Přece nezistanu bez vyššího vzdělání“. Ovšem v tu dobu nebylo takových možností dostat se na nějakou vyšší školu, zvláště když se jednalo o synka zemědělských rodičů. Ovšem touha mě nepřestala inspirovat k dalšímu úsilí a tak jsem se přece jen v 17 letech dočkal. V roce 1938-39, za polské vlády tehdy obci předsedal t. Soltys, předseda obecního úřadu, shodou okolností to byl můj strýc, polské národnosti, jménem Jozef Zbėrajevský, pocházel z Krakova. Po první světové válce v r. 1921 byl důstojníkem polské armie generala Pilsudskeho, která bojovala proti bolševické revoluci. Po vítězné válce tím naše území Volyně připadlo pod Polsko. Tento svobodný důstojník si namínil sestru mojí maminky Annu roz. Dvořákovou a byla

svatba. Tak se stal občanem naší rodné obce Martinovka. Jednoho dne přišel za mnou a řekl mi, že z okresu došel oběžník o možnosti studovat na zemědělské škole s názvem Panstwowa rolniczo- chmelarska škola v Šubkově na Volyni. Po krátké úvaze jsem byl pro, ovšem museli projevít souhlas i moji rodiče. Setkal jsem se u nich s pochopením, byli si vědomi toho, že moje vědomosti budou potřebné pro naše zemědělské podnikání. Moji rodiče vlastnili 22 ha zemědělské půdy. Každý měsíc museli rodiče platit školné 30 zlotých, což byla pro rodinný rozpočet dost velká částka. Pocházel jsem ze šesti sourozenců, čtyř kluků a dvou děvčat. Vyplnil jsem tedy přihlášku a po změně nástupu v listopadu jsem nastoupil v lednu 1939. Musel jsem mít s sebou veškeré osobní potřeby od ložního prádla až po potřeby hygienické. Odjezd byl z autobusového nádraží z našeho okresního města Rovna. Brzo ráno otec zapřáhl pár koní do povozu, nastalo loučení se slzami. Do Rovna jsme dorazili včas, odjezd byl v 9.40.

Řidič autobusu byl židovské národnosti, nakládku zavazadel byla už v plném proudu- většina z nich musela na střechu autobusu. Čas odjezdu byl splněn, směr Tučin. Ovšem 8 km před Tučinem byla zastávka Šukov. Odtud jsme jeli napěchováni v autobusu jak herinky. Zavazadla jsme nesli asi 120 m do školy. Školní personál byl velmi dobře připraven, ujmul se nás a ubytoval na internátu školy.

V poledne oběd, po obědě seznámení s ubikací školy. Oběd se podával ve školní jídelně, jelikož v areálu školy byla i vlastní kuchyň - vyučována po celý den. Při prohlídce školního areálu na nás velmi dobře zapůsobila budova školy, její architektura i vnitřní uspořádání od sborovny až do učebních prostor. Druhého dne nástup do školních lavic, přivítání a seznámení se školními osnovami a začalo vyučování. Naše třída sestávala ze žáků tří národností, ukrajinské, polské a české. Nás, Čechů, bylo 13 z celkových 25 posluchačů. Byly tu i dvě skupiny náboženského vyznání katolická a pravoslavná.

A. Vendolský
(pokračování přístě)

I taková je Volyně v našich vzpomínkách

V našem náhradním bydlišti na Bojarce III se toho také dost změnilo k lepšímu. Z úplné okrajové části se stala asi šedesátitisícová čtvrť plná šeredných paneláků. K domu byla přistavena ještě jedna místnost a zavedena plynofikace, z verandy udělána další místnost. Rodina, která tam bydlí, se generačně rozmnožila. I zde jsem byl s mou chotí věre přijat a po tomto setkání následovalo i dopisování.

Nakonec mi po návštěvě Michailovky, rodiště mojí ženy, zbyla škola. Je v obci vzdálené asi 14 km směrem západním od Rovna. Nyní se zase začíná probírat k životu, tenkrát byla určena na vymření.

Vydal jsem se tedy do bývalé ulice Regionu (nyní Gorkogo), kde trochu zastrčena za druhým domem na pravé straně od hlavní silnice stála. První dům, rohový, tam nestál a místo něho byla zeleň, bydla tam dříve rodina Novotných a můj již zesnulý spolužák VI. Novotný. Další dům poschoďový (nyní sídlí záchranné služby) tam stál. Pak následovala škola, byla úplně stejná, jenom nabílená, nevypadalo to moc hezky. Sloužila jako opravná elektro- spotřebičů. Dveře byly otevřeny a tak jsem nesměle vešel po 3 schodech dovnitř. Všechno bylo jako dřívě, jen o něco starší, vpravo dveře do feditelny z kabinetu, další dveře do malé místnůstky, kde býval školník, vlevo dveře do místnosti, kde bývala 3. a 4. třída, za dveřmi stála lavice na obuv a nad ní věšák na kabáty jako tenkrát. Dveře na konci chodby byly do velké místnosti, která bývala přepažena dřevěnou stěnou s dveřmi do 1. a 2. třídy a největší místnosti, kde bývala 5. a 6. a později i 7. třída. Všechny místnosti byly zaplněny ošklivými regály, na kterých byly uloženy opravené elektrospotřebiče.

Jediné, co mě úplně fascinovalo, bylo to, že tam stálo jeviště. Přední kulisy byly pomalovány ukrajinskými ornamenty, ale jinak úplně stejné, na kterém jsem si jako žák této školy také zahrál,

a to roli Kašpárka v takovém šaškovském oblečení, červenou kapucí s rolničkami a pak také Měsíc únor ve Dvanácti měsících, kde jsem zpíval „Únor jsem nejmenší, bratří svých zrozený, i když jsem bláznovskou čepečkou zdobený. A že jsem nejmenší, na to já nic nedbám, zacinkám rolničkou, zármutku já nemám.“ Musel jsem být asi pěkné číslo, když mi učitelé svěřovali takové role. Nyní bychom již původní sestavu dohromady nedali, chybělo by skoro půl roku.

Pracovnice mi dovolily sednout si ke stolu, když jsem se jim vyznal a představil. Bylo mi všelijak, kdybych se nestyděl, tak jsem si s chutí pobřeřel. Nu což, už to nikdy nelze vrátit tam, kde to bylo, čas to posunul o velký kus dále a to přes dospěláky až ke stařečkům. Ještě jsem je před vchodem do školy vyfotil barevně (později jsem jim fotky předal při další návštěvě), rozloučil se a odešel směr hotel Mír.

Okurka V. (?)

(Pokračování příště)

Čop 1946

Dnes chci napsat o událostech, které se staly více než před šedesátí roky. Možná mnohý z vás se pamatuje na kalvárii, kterou prožila skupina našich žen, dětí a mužů v Čopu.

Od konce I. světové války neuběhlo ani 20 roků a už začínají další nepokoje, které nakonec vyústily ve II. světovou válku.

V SSSR v městě Buzuluk se pod vedením pplk. Svobody utvořil Československý sbor, který se dostal válečnými boji až na území Volyně v Polsku.

My, Volyňští Češi, patřící pod Polsko, hromadně a dobrovolně vstupujeme do tvořícího se tohoto armádního sboru. Také členové mé rodiny Alexandr Pánek, Jiří Doležal, Václav Doležal a švagrová Marie Pánková byli jedni z prvních dobrovolně přihlášených.

V květnu 1945 hrozná válka končí. Mí bratři se po konci války nechtěli vrátit do SSSR. 11. prosince 1945 se pokusil otec, maminka a sestra o nelegální přechod hranic do ČSR. Svě věci nakládali na otevřené nákladní vagon s pískem. Jenže tatínek přitom nějak nešťastně zakopl, upadl hlavou na kolejnici a byl na místě mrtev.

Maminka a sestra se vrátily pohřbit tatínka.

Jaro 1946 nepřinášelo žádnou naději na brzkou repatriaci. V dubnu 1946 byla zrušena vojenská komandatura v Rovně. Odjíždí část vojska, ranění, veškeré písemnosti a vojenský materiál. Také nyní moje maminka (47 let) raněná mozkovou mrtvicí s dcerou Vlastou Doležalovou (19 let) žádala, zda by mohly na vlastní riziko nastoupit do otevřeného nákladního vagonu spolu s manželkou Jonášovými a rodinami mých tří bratrů. Všichni dojeví s vojenským transportem na hranici SSSR do Čopu. Zde byli zadrženi, odstaveni na vedlejší kolej a obstoupeni sovětskou pohraniční stráží.

Vojenskému transportu bylo povoleno odjet do ČSR. Rodinám nikoli. Zůstal s nimi jeden pracovník ze štábu české armády, p. Vladimír Vágnér. S hrůzou se čekalo, co bude dál. Uběhlo šest týdnů a zásoby jídla došly. Z důvodu velmi špatné hygieny se začaly šířit nemoci. Na druhé straně nádraží bydlelo několik maďarských rodin, které našim lidem vařili a prodávali polévky a někdy guláše. Naším chlapům prodávali jejich „pálenku“, která měla za následek úmrtí několika dalších lidí včetně jedné mladé ženy.

Po dvou měsících se mezi naše lidi vloudil maďarský mladík s návrhem, že převede za úplatu naše ženy do Československa. Nejprve jen pět žen. Ať si vezmou jen cenné věci a v noci půjdou lesem. Mezi nimi šla paní Jonášová, moje sestra Vlasta Doležalová. Na ostatní jména si sestra nepamatuje. Převaděč si nechal od žen napsat dopis, že šťastně přešly hranici do ČSR. Řekl, ať jdou stále dopředu a začnou zpívat „Kde domov můj“. Jakmile začaly zpívat, rozsvítily se kolem nich světlice a byly obklopeny vojáky. Ta hrůza-byla na ně nastrožena past. Odvěkli je do kůlny. Dívky si uvědomily, že za zlato a cennosti je „Sibiř“ a proto vše odhazovaly.

Ráno je odvedli do vězení, které bylo plné mládeže a vězňů. Na výslech k veliteli pohraniční

stráže šla první paní Jonášová. Když ji uviděl velitel, byla jeho slova: „Mamuša kakoj ty špion?“ Poznal paní Jonášovou-když procházela Rudá armáda jejich vesnicí, bydlel u nich. Okamžitě půjčil svoje osobní kolo, aby se mohly vrátit ke svým do tábora v Čopu a ostatní varoval, aby nikdo víc nepecházal přes hranice.

Pan Vágnér s převaděčem mezi tím ale už vypravil dalších asi dvacet žen s dětmi a tentokrát se všemi věcmi. Když ale po příjezdu paní Jonášové zjistil, že je to podvod, sedl na kolo a skupinu dohnal ještě naštěstí v lese předtím než padla do léčky. Všichni se po propuštění na popud velitele PS vrátili do tábora v Čopu a již nebyli střeženi. Při všech těch strastech se udála jedna komická událost. Sovětský voják jednou oblékl naši maminku do vojenského stejnojmenného, dal jí „oružije“ a rozkázal hlídat vagon s kukuřicí, zatímco on sám šel tančovat.

Všichni zde dále čekali ve vagoněch na povolení repatriace vládami SSSR a ČSR a odjezd do vlasti. Transport z Čopu přijel do Žatce až v červnu 1946. Hromadný návrat Čechů z Volyně začal až v roce 1947.

Podle vzpomínek Lidy Doležalové - Jonášové a Vlasty Kašparové-Doležalové

napsala Anna Martišová-Pánková.

ZPRÁVY Z REGIONŮ ...

Region Šumperk

Zpráva z výroční schůze, která se konala dne 28. 4. 2007 v hotelu Sport v Šumperku.

Každoročně v přibližně stejném měsíci se scházíme na výroční členské schůzi našeho regionu, kde se setkáváme i s přáteli ze sousedních regionů, ale byli zde i přátelé až z Chebu z Jirkova a to manželé Pánčicovi. Z regionu Litoměřice jsme uvítali pana Jiřího Pánčice.

Bilancujeme, co se událo v prošlém roce a dávají se do pořádku i platby členských příspěvků. Účastníci také našim prostřednictvím přispěli i na potřeby našeho Sdružení, tisk časopisu apod. Šlo se nás asi 70 a to je moc dobře.

Schůzi zahájil a řídil předseda regionu Boris Gol.

Ve zprávě, kterou přednesl, byli přítomní seznáměni s 60. výročí návratu volyňských Čechů do vlasti svých předků, do Československa.

Dále se hovořilo o zájezdu na Ukrajinu v měsíci květnu a v měsíci červenci, kde se každoročně třináctého koná pietní akt k uctění památky obětí malínských tragédie. Také my vzpomene tohoto výročí u památníku v Novém Malíně dne 14. 7. 2007.

Jelikož je každé takové setkání jedenkrát v roce velice přátelské, měli si známí s našimi hosty stále o čem povídat. Přijemné prostředí navodil i harmonikář. K jeho písničkám se zanedlouho přidali nejen zpěváci z naší církve, ale i všichni přítomní.

Dobrou náladu s občerstvením domácí výroby koláčky, roládami a jinými sladkostmi jen potvrzovalo, že se moc nechtělo končit, ale přece s pozdravem a přáním za rok na shledanou, bylo naše setkání v podvečer ukončeno.

Touto cestou bych chtěl poděkovat všem zúčastněným členům, našim přátelům a hostům, ale také našim členkám, které nám připravily tak skvělé občerstvení. Děkuji paní Jiřince Žákové, Vlastičce Šeflové, Zdeničce Michálkové, Jarmilce Golové a Maruše Němečkové.

Zpráva zapsal vedoucí regionu Boris Gol

Region Chomutov

Setkání krajanů

Dne 21. dubna 2007 se uskutečnilo v Chomutově v restauraci Bobr již desáté setkání rodáků z obcí Dlouhé Pole, Ploska, Semiduby. Šlo se 53 účastníků. Atmosféra byla přátelská, srdečná a veselá. Jako pohlázení na duši nám napsal krajan Jaroslav Hons bázeň k 60. výročí našeho návratu z Volyně do vlasti.

Za uspořádání tohoto setkání děkujeme velice manželům Licinbergovým, Olze Šitářové-Černé, Marii Honsově-Doušové a Alexandru Hývliovi.

Za účastníky setkání Jiřina Kačerová

Region Teplice

Výbor regionu Teplice navrhuje jako delegátky na konferenci SČVP Vlastu Holmanovou nar. v r. 47, bytem Teplice, Novákova 3187, PSČ 415 01 a Zdenu Mrázkovou, nar. v r. 48, bytem Teplice, Nerudova ul., PSČ 415 01.

Za výbor regionu Vlasta Holmanová

Výzva bývalým obyvatelům Zdobunova

Skupina Zdobunováků by ráda napsala historii Čechů, bydlících ve Zdobunově. Protože ale většínou jsme do Čech přijeli ještě jako děti a moc si toho o Zdobunově nepamatuujeme, prosíme všechny Zdobunováky, a zejména ty starší, dejte své síly dohromady a napište a pošlete nám své vzpomínky na život ve Zdobunově a pokud možno také fotografie a různé dokumenty z doby carské, polské, německé i ruské, nejraději okopírované. Pokud pošlete originály, na vyžádání je po okopírování vrátíme na uvedenou adresu. V těch vzpomínkách, prosím, napište mimo jiné: Jméno a číslo domu, kde která rodina bydlela. Jmenný seznam rodiny, léta narození, jejich povolání, kdy a odkud se do Zdobunova přistěhovali. Kdo z rodiny byl v první světové válce, kdo v druhé, kdo byl raněn, kdo padl, atd. A to nejen o své rodině, ale také o všech známých. Kdo co ví, ať napíše o výstavbě české školy ve Zdobunově, jména učitelů a léta, kdy učili. Co víte o Sokole a sokolech.

Co víte o stavbě cementárny a jiných českých dílnách a obchodech. Prostě, napište všechno na co si vzpomenete. Naši nadějí, že tato kniha bude dobrá, je také to, že v naší skupině je paní Mgr. Danuše Manová, která je spoluautorkou kroniky Huleč Česká na Volyni a má tudíž v této tvorbě zkušenost.

Ale bez pomoci a spolupráce vás všech, zdobunovských pamětníků, se nám jen těžko podaří tuto snahu splnit. Předem moc děkujeme všem, kteří nám své vzpomínky, fotografie, vysvědčení a jakékoliv dokumenty z Volyně, nejraději okopírované, zašlou.

Bohužel tato iniciativa přichází dosti pozdě, mnoho pamětníků nám již nemůže nic sdělit a tak prosíme, pošlete své vzpomínky co nejdříve, abychom mohli na uvažované kronice začít co nejdříve pracovat.

Vše zasílejte na adresu:

Miroslav Krušina, Otradovice 35

294 74 Předměřice nad Jizerou,

Tel.: 326 921 195

Mobil: 732 659 059

VÝZVA ...

Vážený krajané, kdesi na Podbořansku a Žatecku putují moje dvě polské knihy: „Okrutna przestroga“ a „Wolyniaczy na lubelskim bruku“, která je s věnováním autora Leona Karłowicza. Prosím Vás, vraťte mi je na adresu. Václav Kytl, Kostelní 93, 431 56 Mašťov. Děkuji předem. S úctou Václav Kytl

PROSBA ...

Na Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel se obrátil ruský občan Sergej Vasiljevič Purbakov z Kaliningradu s prosbou o pomoc při pátrání po příbuzných svého otce. Jeho otec jako pětiletý s matkou Proganovou Uljanou Stěpanovnou a mladší sestřičkou Prilitou byli koncem roku 1945 deportováni ze západní Ukrajiny do Komi ASSR v SSSR. Sestřička zemřela již v roce 1947 a matka zemřela na jaře roku 1948.

Jeho otec Proganov Viktor Nikolajevič se jako sirotek dostal do dětského domova v republice Komi. Vystřídal celkem pět Dětských domovů, a během tohoto putování se změnilo jejich jméno i příjmení, a stal se z něho Purganov Vasilij Nikolajevič.

Jeho syn již delší dobu pátrá po někom, kdo má příjmení PROGANOV a přišel na to, že toto příjmení by mohlo mít české kořeny. Proto doufá, že mezi

volyňskými Čechy by mohl být někdo, kdo s příjmením Proganov přišel do styku. Buď tady v Čechách nebo na Volyni.

Za jakoukoli zprávu by byl vděčný
Sergej Vasiljevič Purbakov
Adresa a podrobnější údaje jsou u paní Nečasové

Malá uklázká básnické tvorby našich krajanů

Vzpomínka na malou visku
Charouzek Václav, Sluknov

Na Ukrajině na Volyni, tam malá viska stála ...
Byla to malá česká viska Niva Hulínská se zvala ...

Žili v ní dobří lidé a šťastní tam byli,
V roce čtyřicátém sedmém tu visku opustili ...

Odjeli všichni do Čech nový domov hledat
A na tu malou visku budou vždy vzpomínat.

Šedesát let ušlo ...

Libuše Sivulská, Kryry

Šedesát let tomu, co se hrstka Čechů
Navrátila domů z té daleké Rusi do té krásné Prahy

Vždycky nám byl český národ drahý,
Republiko naše milá velký dík! Ty jsi nás zachránila

Vzpomínka na Volyň často zaletí,
Volyňští když se setkají, drží se v objetí ...

Šedesát let ušlo, šedesát let tomu

Velkou radost by měli naši pradědové kdyby viděli,
Že jsme se vrátili domů...

NAŠI JUBILANTI ...

Region Moravský Krumlov

V květnu se dožil v plné svěžesti krásných 80 let pan Jaroslav Sitar ze Sekkevičovy, nyní z Branišovic. V tomto měsíci oslaví též 65 let pan Vladimír Kačírek ze Sklíně, nyní bytem Olbramovice.

V červenci oslaví krásných 80 let paní Marie Tomanová-Lichovedová z Hubína, nyní bytem Loďnice.

Všem jubilantům do dalších let přejeme dobré zdraví, spokojenost a hodně sluníčka do srdíčka.

Za region St. Kounková

Region Teplice

V měsíci červnu oslavují svá významná životní výročí čtyři členové regionu Teplice: Krásné osmdesátiny oslavil pan Alexandr Kykal z Bíliny, paní Lenka Hejdová z Teplice a pan Vladimír Šrajter z Teplice. Sedmdesátiny pak slaví Ing. Vladimír Lešner z Teplice.

Všem jubilantům srdečně blahopřejeme a do dalších let přejeme hodně zdraví a spokojenosti.

Za výbor regionu Teplice

Vlasta Holmanová a Zdena Mrázková

Region Litoměřice

Naši krajané Lída a Vladislav Opočenský bytem Chotíněves oslavili dne 16. dubna 2007 diamantovou svatbu.

Vše nejlepší na další společné cestě životem, hlavně hodně zdraví, přeji členové výboru SČVP regionu Litoměřice.

Za výbor Holubová

K tomuto mimořádnému výročí blahopřejte ze srdce i redakce Zpravodaje

Všem jubilantům blahopřejte i redakce Zpravodaje

NAŠE ŘADY OPUSTILI ...

Moravskoslezský region

Dne 2. 6. 2007 vzpomene smutného výročí úmrtí mé milované manželky, babičky a prababičky paní Jiřiny Dubcové ze Suchdola nad Odrou, nar. v Novokrajevě.

Jiřinko, ach, jak bych rád se na Tvém klíně chtěl
vypлакat
Jiřinko má zlatá, jen vzpomínka na Tě bude v mém
srdci stále hřát ...
Václav Dubec

Region Šumperk

Dne 22. 3. 2007 zemřel ve věku nedožitých 89 let pan Boris Volf z Loučné, rodák z Malína Českého. Region projevuje svou upřímnou soustrast rodině.

Alena Kubelová

Region Žatec

V září minulého roku zemřela pí Emilie Vasilenková-Rébllová z Podbořan ve věku nedožitých 83 let z Malované. Koncem roku zemřela Libuše Vodrážková z Kadaně v 52 letech. Rovněž koncem roku Marie Horáková, 84 letá z Blišan, rodem z Turkovič. 24 února zemřel František Šťastný v 84 letech ze Žatce, rodák z Teremna.

Začátkem tohoto roku zemřel Josef Honza v 85 nedožitých let z Dolejších Hurek, rodák z Horodíšče. 27. března náhle zemřela žena našeho pravoslavného faráře ze Žatce, arciděkana Vladimíra Jachňuka Matrice Jachňuková ve svých nedožitých 62 letech, která pocházela ze Slovenska, ale stala se jednou z nás. Byla všemi oblíbena.

14. dubna zemřela pí Marie Hřebcová, 80 letá, ze Žatce, rodem z Kvasilova. 17. dubna zemřela Anna Šmidová v nedožitých 78 letech ze Žatce, rodem z Hulče České.

Všem pozůstalým upřímnou soustrast projevuje

Kamila Ondrová

I redakce Zpravodaje se připojuje k projevu upřímné úcty pozůstalým.

Příspěvky na tiskový fond duben 2007

Region Šumperk

Marie Baxová, Poruba 200 Kč, Jaroslav Bílek, Víkyřovice 150 Kč, Antonie a Václav Jonáši, Šumperk 400 Kč, Vlasta Tomášková, Zábřeh 50 Kč, Alena Trčková, Víkyřovice 150 Kč a Miroslav Němček, Libina 200 Kč

Region Moravskoslezský

Vikém Jersák, Hodoňovice 300 Kč, Antonina Přibyláková 150 Kč

Region Domažlice

Anna Řeháková, Líně 300 Kč

Region Praha

Tamara Brodillová, Praha 200 Kč

Region Žatec

Marie Šimková, Želeč 50 Kč a Vlasta Krasková, Most 200 Kč

Region Krkonoše

Věra Tomášková, Vrchlabí 300 Kč

Region Chomutov

Emilie Stieberová, Blov 200 Kč, Marie Menšíková, Lažany 200 Kč, major Beneš Vraný, Chomutov 500 Kč, předseda OV SBS Václav Janoušek, Jirkov 100 Kč

Na setkání rodáků obcí Dlouhé Pole, Plosky a Semidub, které se konalo v Chomutově 21. 4. 2007 bylo věnováno na tiskový fond 500 Kč.

Za dary ze srdce děkujeme-Zpravodaj a SČVP

Sbírka na výstavbu busty Dr. E. Beneše

Region Šumperk

Rostislav Novotný, Velké Losiny 299 Kč a Evženie Pavličková, Velké Losiny 100 Kč

Region Moravskoslezský

Drahomíra Zajíčková 150 Kč, Ing. Vladimír

Vacek 150 Kč, Miroslav Bačovský 150 Kč a Evženie Haráková 50 Kč

Příspěvky pomník Rovno

Region Moravskoslezský

Antonína Přibyláková 150 Kč

Region Olomouc

Josef Neraud, Olomouc 1000 Kč

Region Nymburk

Ing. Knop 3000 Kč

Vážení čtenáři,

dobré dílo se podařilo: dne 9. května 2007, v rámci oslav **Dne vítězství** obyvateli města Rovno byl slavnostně odhalen **Pomník volyňským Čechům, symbolický válečný hrob**. Slavnosti se zúčastnilo více než 250 hostů z České republiky v čele s předsedou Senátu Parlamentu České republiky Přemyslem Sobotkou a **desetitisíce** občanů Rovna a okolí. Odhalení našeho pomníku se pak zúčastnilo odhadem **několik tisíc** místních občanů.

Tento den se podle původního programu měl v Rovně nejdříve odhalit pomník *Deportovaných Ukrajinců z etnických zemí Chelmska, Podlesí, Lemska a ze země nad řekou San k 60. výročí přesídlení a následně* pak Pomník volyňským Čechům. Protože mnohé české rodiny před svojí reemigrací do staré vlasti žily pod jednou střechou s uvedenými přestěhovalci z Polska, dohodli se pověřenci SČVP, že část našich návštěvníků ze tohoto odhalení zúčastní, což bylo uvedeno v písemných dispozicích pro účastníky letecké přepravy. Při vydávání dispozic účastníkům autobusového zájezdu česká strana o přípravě odhalení dalšího pomníku nebyla informována. Poprvé jsme se o tom dověděli při osobním jednání s místostarostkou dne 23. 4. 2007.

Časová změna programu a sice, že odhalování OBOU pomníků bude probíhat SOUČASNĚ, nám ukrajinskí organizátoři sdělili prakticky na poslední chvíli, až na místě u válečného pohřebiště na Dubenské. Část autobusové výpravy v čele s předsedou SČVP, která se zúčastnila odhalení tohoto pomníku, proto bohužel nebyla při odhalení pomníku volyňským Čechům. Chápeme, že těm, kteří se tam nedostali, to bylo velice líto. Jménem pověřenců české strany se všem účastníkům této části výpravy omlouváme. Zejména se omlouvám já, Jiří Hofman, že jsem si tuto okolnost dost rychle neuvědomil a ukrajinské straně na místě nesdělil, že se představitel SČVP odhalení tohoto pomníku nezúčastní.

Zde naše informace zatím končí. Víme, že celá tato akce byla významná s hlediska česko ukrajinských vztahů a pro účastníky slavnostního odhalení z mnoha důvodů překvapující. Jistě mnozí z vás, vážení účastníci, budete chtít své poznatky, postřehy a hlavně posty sdělit jiným na stránkách našeho Zpravodaje, případně jinak.

Po zralé úvaze Vás prosíme, abyste své zážitky, o které se chcete podělit s ostatními, tentokrát neposílali paní redaktorce, ale předsedkyni redakční rady na adresu: **Irena Malinská 180 00 Praha 8 ul. Vraňanská 4, nebo do sídla SČVP.** Máme v úmyslu zpracovat dokument, zachycující celý proces výstavby Pomníku volyňským Čechům v Rovně od zrodu myšlenky, přes jednání o její realizaci, zajištění financí, vlastní výstavbu, odhalení hotového díla, včetně ohlasů účastníků zájezdu a pokud možno i ohlasů ve sdělovacích prostředcích. Každý z vás má své zážitky, ať dobré či horší, které v souhrnu dávají celkový obraz. Chceme je znát, aby byly zachyceny trvale v celkovém dokumentu.

Po dohodě s ostatními pověřenci obou organizací zpracoval Jiří Hofman.

Důležité upozornění! Jelikož se mnozí dotazy dárce na název a číslo konta Sdružení, rozhodli jsme se, že tento údaj budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje.

Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. Číslo konta: 000000-1937591369/0800, Čs spořitelna a.s. - Rytířská 29, Praha 1. Dary můžete poslat i na adresu hospodářky Sdružení: Marie Nečasová, Svidnická 509, 181 00 Praha 8, tel.: 233 550 070.. Prosíme čtenáře, aby nás neupomínali o zveřejnění darů-dary můžeme uveřejnit teprve po obdržení účetního dokladu!! **Krajané! Neposílejte v žádném případě peněžní dary na adresu redaktorky! Díky za pochopení.** Záležitosti týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy toho se týkající zasílejte na adresu: **Antonie Kramná, ul. Černého 513/5, 182 00 Praha 8,**

Tiráž: Zpravodaj vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají jejich autoři. Vychází jako občasník. Šéfredaktor: Věra Latzelová. Příspěvky nejsou honorovány, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte do 3. každého měsíce na adresu: Věra Latzelová, Slapská 1910/6, 100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Česká pošta, s.p. odštěpným závodem Praha č.j.nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995. Toto číslo vyšlo: 23. 5. 2007